

Krönika

Riksdagen har bestämt sig för att klubba torsk. Svante Folin känner sig en smula provocerad.

Därför är män svin

Feministerna har till slut lyckats domptera riksdagsmajoriteten till att anta den nya, världsunika prostitutionslag, som gör horor straffmyndiga och torskarkriminella i sexonomiska transaktioner.

Arthur Koestler ansåg på sin tid att fransmännen borde resa en staty över den ensamme och heroiske parlamentsledamot som vågade rösta emot bordellförbudet. Den svenska prostitutionsdebatten har inga hjältar. Förbudsmotståndarna har helt riktigt kritiserat lagen för att den inte är genomförbar, bräver sexkommersens under jorden, stärker hallickarnas makt, dödar för utpressning *et cetera*. En annan legal subtilitet torde vara om en prostituerad med aggressiv marknadsföringsstrategi, som skamgrepp, ska betraktas som anstiftare till brott.

Emellertid har mig veterligen ingen försvarat prostitutionen som en naturövändig konsekvens av de krafter som konstituerar sexmarknaden i vid mening.

Kvinnor är, oavsett sin numerär, en bristvara. Det är den huvudsakliga anledningen till att män betar sig som manschauvinistiska svin. Ytterst beror situationen på köns i grunden divergerande sexuella strategier. Under de evolutionärt naturliga förhållanden, där våra respektive sexualiteter utformades, födde kvinnan i bästa fall fyra till fem barn med fyra till fem års intervall. Avelsresultat blev inte bättre för att hon hade sexuella förbindelser med tio, hundra eller tusen andra män. Promiskuösa bjöjelser vore

Prostitution praktiseras även av spindlar, pingviner och schimpanser – valutan är välemballerade flugor, stenar och kött-slamsor.

direkt skadliga då de skulle stjäla tid från andra livsviktiga aktiviteter. Kvinnor som sexuellt betar sig som män kallades fordom nymfomaner.

För mannen är läget radikalt annorlunda; han kan i princip betäcka tusentals kvinnor under sin livstid. Om han, för övrigt monogam, lyckas befrukta ytterligare en enda kvinna ökar han sin geninvestering med 20–25 procent. Mannen bör därför ha ett öppet öga för opportunistiskt och riskfritt tillfällighetsex. 75 procent av beskrivna kulturer uppmanar eller tolererar polygyni, testosteronet ser till att människors sexualitet ständigt är alert. Dubbelmoralen är universell eftersom (pre-p-pillret) könen tar helt olika risker vid kopulerandet. Ett famntag i mörkret, som kostar ynglingen en tesked sädesvätska, kan för flickan vara en katastrofal felinvestering med verkningar som sträcker sig över hela hennes återstående liv. Kvinnor bör därför vara ytterst diskriminerande och kritiska vid val av sexpartner, under det att mannen med sin låga retningsröskel är relativt urskillningslösa och i princip beredda att kopulera med varje rimligt attraktiv kvinna i fertil ålder.

I alla kulturer är det huvudsakligen män som uppvaktar, kurtiserar, friar, våldtar och ger gåvor i utbyte mot sex. Överallt uppfattas sex som något kvinnor har och som män vill ha – det representerar en bristvara som kvinnor kan bevilja eller undanhålla. Det är med andra ord kvinnornas marknad, där de dikterar köpeskillingen – rosor, pre-coital konversation, en middag på Wedhoms, en resa till Mauritius, diamanter, äktenskap eller kontanter.

Den majoritet kvinnor som inte tar kontant betalning har alltid sett snett på sina fallna medsystrar, eftersom deras verksamhet i viss mån försämrar de dygdigas förhandlingsposition. Prostitution är inte bara världens äldsta yrke, den praktiseras även av spindlar, pingviner och schimpanser – valutan är välemballerade flugor, stenar och kött-slamsor. Baudelaire beklagade att sex var ett brott som krävde en medbrotsling. Vi får se om Ulrika Messing kan bevisa att han hade fel.

4 juni 1998
SVANTE FOLIN

Varför misstros förvaltarna?

Överheten försöker rida spärr mot entropin och får skit för det. Varför, undrar Anders Leion, inte bygga samhället efter hur människor vill ha det?

Medan vårt turbulenta århundrade lider mot sitt slut tystnar de stora ideologiska debatterna mellan de liberala demokraterna och deras motståndare. Överallt råder misstro och besvikelse. Få tror att vi kan avvira en statsapparatur och ännu färre är fortfarande säkra på att vi vet vad som får statsapparatur att fungera bra.

Dessa citat från Putnams berömda studie om demokratis förutsättningar och funktionsätt i Italien är väl tillämpliga också för Sverige: Nio av tio medborgare i vårt land anser att det förekommer allvarligt maktmissbruk i Sverige (1990 var andelen sju av tio). Av dessa anser sex av tio att kommunalpolitikerna och fyra av tio att tjänstemännen inom stat och inom kommun missbrukar sin makt.

Dessa siffror kan kompletteras med andra som visar på minskat förtroende för olika institutioner, minskat förtroende för den offentliga sektorns prestationer och minskat förtroende för partiföreträdarna. Allt detta är välkänt. Ändå famlar debattörerna efter förklaringar och de närmast berörda – de som träffas av kritiken – förstår ingenting: De strävar redligen på så som de alltid gjort.

Kränger något ointressant

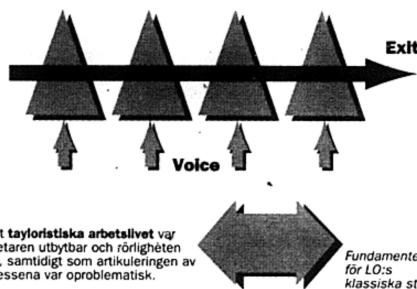
Förklaringen är enkel. Statsmakten och dess företrädare, både politiker och tjänstemän, har fel affärsidé. De försöker kränga något som inte längre är intressant. Dessutom har de inte förstått att den organisation som krävs utifrån denna idé strider helt mot svenskarnas värderingar.

Kaos → Ordning
Ostrukturerad → Strukturerad
Oplanerad → Planerad

Ovan återges den fortfarande förhärskande idén om politikens uppgifter: Den ska skapa ordning i ett annars förhärskande och förlamande kaos och ge individen en strukturerad och välordnad tillvaro som samtidigt gör tillvaron (eller samhället) planerbar. De prestationer som det offentliga tillhandahåller ska också passa denna mönster. Alltså blir de enhetliga, standardiserade och producerade i långa serier och stora system.

Denna önskan om planerbarhet och ordning ledde på 30-talet till att man försökte styra ända in i det innersta av människornas liv. Man försökte planera deras fortläpning. Och inte bara i Tyskland.

Industrialismens arbetsmarknad gav den anställda två möjligheter: Rösta med fötterna och kollektiv handling (Exit-Voice).

I det tayloristiska arbetslivet var arbetaren utbytbar och förligheten hög, samtidigt som artikuleringen av intressena var oproblematiske.

Detta är en omöjlighet. Verkligheten – sådan den upplevs av den enskilde men också av hans familj, hans arbetskamrater och av politikerna (fast de håller masken, de är fortfarande alltför förtjusta i idén) återges bättre av följande figur:

Ordning → Kaos
Strukturerad → Ostrukturerad
Planerad → Oplanerad

Arbetslösheten har gjort många vardag ostrukturerad och oförutsägbart – kaotisk. De ekonomiska förändringarna har gjort talet om en planerad ordning till ett hän både mot den offentliga sektorns anställda och dess kunder. Samtidigt försöker politikerna låtsas som om de fortfarande hade grepp om utvecklingen, som om de kunde planera. (EU, EMU och de förhoppningar som knyts till dessa institutioner är det mest grandiosa uttrycket för denna brist på förmåga att erkänna verkligheten).

Är det underligt att denna skärande motsättning mellan det faktiska tillståndet och det av det offentliga och deras företrädare påstådda leder till politikerförakt? Detta förakt spiller också över på apparaten, på förvaltningen och dess företrädare: Förtroendet för cheferna på olika nivåer har ökat under senare år inom den privata sektorn samtidigt som det minskat inom den offentliga.

Föräldrad modell

Också den ännu använda organisationsmodellen är föräldrad. Den kan illustreras av diagrammet högst upp till höger.

Detta är visserligen en bild av arbetsmarknaden, men från den mentala karta efter vilken de flesta

av våra politiska företrädare, framför allt de inom det statsbärande partiet, försöker rätta terrängen: Generationsväxlingsprogrammet utgick just från att de enskilda löntagarna alla liknade varandra, var utbytbara och lätt kunde finna en plats var som helst i det lialekeds enhetligt organiserade arbetslivet.

Samtidigt visar undersökningar av arbetslivet i olika länder (till exempel Hofstedes eller Sifos) att det utmärkande för svenskarna är deras förtjusning i ett jämlikt, icke-hierarkiskt arbetsliv med grupparbete och informellt samråd. Svenskarna tål också osäkerhet i arbetslivet bättre än många andra. "Kaos" i den meningen är inte något hot.

Förtroendet för cheferna på olika nivåer har ökat under senare år inom den privata sektorn samtidigt som det minskat inom den offentliga.

Men så får vi inte leva. Så får inte skolorna fungera, så får inte den offentliga sektorn vara uppbyggd och så ska inte arbetslivet kunna utvecklas. Är det underligt om kostymen skaver?

Denna misstro mot förvaltningen – mot institutionerna, de enskilda tjänstemännen och tjänstemännens egen misstro mot sina chefer – är alltså omöjligt att åtgärda inom systemet. Det enda som hjälper är att frigöra svenskarna så att de får utvecklas efter sina egna förutsättningar. Just nu sker det bättre i andra länder än i Sverige.

ANDERS LEION

• Citatet

Det finns ingen som har fler fiender i världen än en människa som är redlig, stolt och känslig, som är benägen att låta ta varje person och varje sak för vad de är, snarare än att ta dem för vad de inte är.

– Chamfort
i *Maximer och tankar*, ca 1780